

บทที่ 1

บทนำ

1. สภาพและความสำคัญของปัญหา

ด้วยเหตุที่ในปัจจุบันนี้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สภาพปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้บุคคลกลุ่มหนึ่งในสังคมต้องตกอยู่ในฐานะเสี่ยงเปรียบเป็นผู้ด้อยโอกาสในทุก ๆ ด้าน บุคคลกลุ่มนี้จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ฟื้นฟู ปรับสภาพและพัฒนา เพื่อให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติต่อไป บุคคลกลุ่มนี้คือคนพิการหูหนวก

คนหูหนวกถือว่าเป็นทรัพยากรส่วนหนึ่งของประเทศ ซึ่งในปัจจุบันทวีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ จากรายงานสถิติจำนวนผู้พิการต่าง ๆ ที่เสนอต่อยูเนสโก นำมาประมาณจำนวนคนพิการที่อยู่ในวัยเรียน (5-19 ปี) มีเท่ากับร้อยละ 10.9 ของเด็กปกติ หรือประมาณ 2,107,000 คน ในปี 2525 โดยแบ่งตามประเภทคนพิการดังนี้¹

1. ปัญญาอ่อน	521,854 คน (2.7%)
2. หูหนวก	96,639 คน (0.5%)
3. การพูดบกพร่อง	753,789 คน (3.9%)
4. ตาบอด	19,328 คน (0.1%)
5. ปัญหาทางอารมณ์	289,928 คน (1.5%)
6. พิกัดทางแขน ขา ลำตัว	115,967 คน (0.6%)
7. พิกัดซ้ำซ้อน	38,655 คน (0.2%)
8. อื่น ๆ เช่น เจ็บป่วยเรื้อรังและปัญหาการเรียน	270,593 คน (1.4%)

และกลุ่มคนหูหนวกเหล่านี้มักจะต้องเผชิญกับอุปสรรคในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอุปสรรคทางการสื่อสารติดต่อ อุปสรรคทางสังคม และอุปสรรคทางเมือง เป็นต้น

¹สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ "งานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 2527-2530" พ.ศ.2530, หน้า 64.

มักพบอยู่เสมอว่า คนหูหนวกจะถูกตัดจากแหล่งข้อมูลที่มีให้สำหรับคนธรรมดา ทั้งนี้เนื่องจากความพิการของเขาเหล่านั้น และการขาดผู้แปลหรือล่ามเป็นจำนวนมาก และทัศนคติหรือปฏิกิริยาที่สังคมมีต่อคนหูหนวก ซึ่งได้แสดงออกถึงความรังเกียจ กีดกัน คุกคาม ล้อเลียน ละเลยมิให้เข้าร่วมกิจกรรมในสังคมส่งผลทำให้คนหูหนวกรู้สึกอึดอัดใจ คับข้องใจ น้อยใจ และทำให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ จึงมักจะแยกตัวออกไปอยู่ตามลำพังหรือจับกลุ่มอยู่เฉพาะในหมู่พวกของตน จะเห็นได้จากการที่คนหูหนวกพยายามที่จะใช้ภาษามือสื่อสารติดต่อกับคนปกติแต่คนทั่ว ๆ ไปมักจะไม่เข้าใจและเห็นเป็นเรื่องน่าขำและแสดงอาการล้อเลียน ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจคนหูหนวกมากเท่ากับว่าเป็นการตอกย้ำปมด้อยที่มีอยู่แล้วให้มากยิ่งขึ้นขึ้นนั่นเอง ในด้านความปลอดภัยทางสาธารณะเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนต้องการ แต่คนหูหนวกมักตกเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับความเสี่ยงสูงกว่าคนปกติทั่ว ๆ ไป และในด้านการศึกษาคคนหูหนวกถูกจัดว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับการศึกษาต่ำมาก ทั้งนี้เนื่องจากขาดครูผู้สอนที่สอนด้วยภาษามือไทย หากไม่มีแผนการเรียนภาษามือไทยในมหาวิทยาลัยแล้วย่อมเป็นการยากลำบากที่จะหาครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถหรือความชำนาญดังกล่าวได้ จึงมีคนหูหนวกเป็นจำนวนมากที่ถูกตัดออกจากการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากกำแพงกั้นการสื่อสารติดต่อกัน อีกทั้งการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของคนหูหนวกและเป็นใบ้ ส่งผลให้คนหูหนวกและเป็นใบ้ไม่สามารถสื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างรู้เรื่อง คือไม่สามารถอธิบายความในใจหรือความคิดเห็นของตนให้คนอื่นรับรู้ได้ และไม่สามารถรับรู้ความเห็นของบุคคลอื่นได้ด้วย ในเมื่อไม่อาจรับรู้เรื่องราวของบุคคลภายนอก คนหูหนวกและเป็นใบ้ที่ไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ จึงถือว่าเป็นบุคคลที่ถูกตัดสิทธิในการเลือกตั้ง² ทั้งนี้เพราะสภาพความพิการของคนหูหนวกเป็นอุปสรรคในการสื่อสารติดต่อ จึงยังมิได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้เป็นผู้มีประโยชน์อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ความไม่สามารถสื่อสารติดต่อกับบุคคลอื่นได้ของคนหูหนวก จึงมักจะทำให้คนหูหนวกต้องประสบต่ออุปสรรคและปัญหาอย่างมากเมื่อต้องตกเป็นบุคคลที่ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าเงินกระบวนการยุติธรรม

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมนั้น ต้องใช้ภาษาพูด³

² ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 93(2)

³ J.Schein & M.Delk, The Deaf Population of The United Stated (1984), p.87.

เป็นหลัก และการที่บุคคลปกตินั้นจะเข้าใจกระบวนการพิจารณาซึ่งมีทั้งปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงที่สลับซับซ้อนยังเป็นเรื่องที่ยากลำบาก ยิ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นคนหูหนวกด้วยแล้วย่อมมีความยากลำบากเป็นทบเท่าทวีคูณ

จากการศึกษาผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกไม่อาจเข้าใจการดำเนินกระบวนการยุติธรรมได้เลย ถ้าปราศจากความช่วยเหลือจากล่ามภาษามือ⁴ เพราะการใช้ล่ามภาษามือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หูหนวก และภาษามือเป็นวิธีที่ใช้ได้ผลที่สุดสำหรับผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกเพราะการแปลเป็นภาษามือจะทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หูหนวกรับรู้และเข้าใจกระบวนการพิจารณาในระหว่างการดำเนินคดีอาญา

ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อที่ 14 กล่าวว่า ในการพิจารณาคดีอาญาซึ่งบุคคลถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันขั้นต่ำอย่างเสมอภาคเต็มที่ดังต่อไปนี้

(ก) สิทธิที่จะได้รับแจ้งสภาพและข้อหาแห่งความผิดที่ถูกกล่าวหาโดยพลันและละเอียดในภาษาซึ่งบุคคลนั้นเข้าใจ

* * *

(ง) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าและสิทธิที่จะต่อสู้คดีด้วยตนเองหรือผ่านทางผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายตามที่เลือกหาเอง สิทธิที่จะได้รับการแจ้งให้ทราบ สิทธินี้ถ้าไม่มีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย และสิทธิที่จะมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งมีการแต่งตั้งให้โดยไม่มีมูลค่า ถ้าบุคคลนั้นไม่อาจรับภาระจัดการได้เอง หากจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

* * *

⁴Tom Cunningham and Shirley Stefanski, Interpreter with the Chicago Hearing Society (Aug. 24, 1982), (Sept. 15, 1982), "The Journal of Criminal Law & Criminology," p.167.

(๑) สิทธิที่จะขอความช่วยเหลือให้มีล่ามโดยคิดมูลค่า หากไม่อาจเข้าใจ หรือพูดภาษาที่ใช้ในศาลได้^๕

จากปัญหาศาลกล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนดังกล่าวข้างต้น ซึ่งให้เห็นว่า บุคคลทุกคนเมื่อตกเป็นบุคคลผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะเป็นคนปกติหรือคนพิการก็ตามอย่างน้อยควรจะได้รับหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานดังกล่าวมาแล้วในข้างต้นนี้ด้วย

เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยแล้วนั้น มีบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติของผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่การดำเนินคดีอาญาในชั้นสอบสวน การพิจารณาคดีของศาลจนถึงขั้นตอนการบังคับตามคำพิพากษา และมีบทบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิในการต่อสู้คดีอาญาของผู้ต้องหาหรือจำเลย เพื่อเป็นหลักประกันอันมั่นคงในการดำเนินคดีอาญาอย่างยุติธรรมในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์

อย่างไรก็ตาม หากได้มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้หลักประกันสิทธิในการมีล่ามภาษามือเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาที่หุนหวกในการต่อสู้คดี ในชั้นต้นเมื่อถูกจับเพื่อนำตัวมาดำเนินคดีอาญา เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาถูกดำเนินคดีตามลำพังโดยไม่ทราบสิทธิต่าง ๆ ของตนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หรืออาจมีการใช้วิธีการอันมิชอบในการสอบสวนผู้ต้องหา อันถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน^๖ และเป็นการดำเนินคดีอาญาที่ไม่ชอบตามกระบวนการยุติธรรมประการหนึ่ง

นอกจากปัญหาเรื่องความคุ้มครองสิทธิในการมีล่ามภาษามือในการต่อสู้คดีอาญาของผู้ต้องหาที่หุนหวกระหว่างการสอบสวนดังกล่าว ยังปรากฏปัญหาเรื่องความคุ้มครองสิทธิในการมีล่ามภาษามือในชั้นพิจารณาคดีและเรื่องคุณวุฒิของล่ามภาษามือ เพราะในการพิจารณาคดีนั้น ต้องใช้ล่ามภาษามือที่มีความสามารถคุ้นเคยเกี่ยวกับศัพท์กฎหมายและขั้นตอนการดำเนินกระบวนการยุติธรรม

^๕Articel 14 International Convention on Civil and Political Right, Ian Brownlie, ed. Basic Documents on Human Rights, (Oxford: Clarendon Press, 1971), p.217.

^๖Ibid, p.217.

จากการที่ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ได้ติดตามการดำเนินการพิจารณาของคน
 หนุหนวก ผู้เขียนวิทยานิพนธ์พบว่าบุคคลดังกล่าวไม่ได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาคดีเท่า
 ที่ควรโดยเฉพาะคนหนุหนวกและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคนหนุหนวกจะเข้าใจกระบวนการพิจารณา
 นั้นมีโอกาสน้อย และล่ามภาษามือที่ใช้ค้นหาโดยตัวจำเลยหรือโจทก์เองขาดความชำนาญ
 ในการแปลกระบวนการพิจารณาให้กับคนหนุหนวกและบุคคลที่เกี่ยวข้อง⁷ อีกทั้งยังมีปัญหาทาง
 วิธีปฏิบัติว่ากฎหมายที่มีอยู่ปัจจุบันสามารถให้ความคุ้มครองอย่างเพียงพอหรือไม่ และการให้
 หลักประกันแก่สิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนุหนวกควรให้ความคุ้มครองโดยจำกัดขอบเขต
 ภายใตักฎหมายหรือไม่เพียงใด ล่ามภาษามือมีส่วนช่วยเหลือให้การดำเนินคดีอาญาเป็นไป
 ตามกระบวนการยุติธรรมได้เพียงใด พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534
 ครอบคลุมถึงวิธีพิจารณาความด้วยหรือไม่ และปัจจุบันหน่วยงานของรัฐและเอกชนเข้ามามี
 บทบาทส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือคนหนุหนวกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ
 คนหนุหนวกในการดำเนินการยุติธรรมเท่าที่ควรหรือไม่เพียงใด

ดังนั้นวิทยานิพนธ์นี้จึงมุ่งศึกษาถึงกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงหลักกฎหมายและ
 วิธีปฏิบัติของบางประเทศ อันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาโดยนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ
 กับหลักกฎหมายของประเทศไทยเพื่อที่จะชี้ให้เห็นว่าหลักกฎหมายของประเทศไทยที่มีอยู่ใน
 ปัจจุบันสมควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขจากเดิม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงหลักการให้ความคุ้มครองสิทธิในการต่อสู้คดี โดยเสมอภาค
 ภายใตักฎหมายเพื่อให้ทุกคนได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายโดยเท่าเทียมกันตามกระบวนการ
 การยุติธรรม
2. เพื่อพิจารณาถึงกระบวนการในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องหาและจำเลยที่
 หนุหนวก รวมถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าวและผู้ที่เกี่ยวข้อง และเพื่อที่จะเน้นให้
 เห็นถึงความสำคัญของสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาและจำเลยที่หนุหนวก ซึ่งจำเป็นที่จะต้องได้รับ
 การคุ้มครองอย่างแท้จริง

⁷ ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9733/2534

3. เพื่อศึกษาถึงขั้นตอนที่สำคัญอันควรให้หลักประกันแก่สิทธิในการมีล่ามภาษามือ เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หูหนวกสามารถต่อสู้คดีอาญาได้อย่างเต็มที่บนพื้นฐานของความยุติธรรมตามหลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อที่จะนำมาศึกษาวิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

3. แนวความคิดของวิทยานิพนธ์

ปัจจุบันการคุ้มครองบุคคลที่เป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยยังบกพร่องอยู่ การออกกฎหมาย เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกควรจะได้รับการพิจารณาโดยเร่งด่วน

4. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

หลักการและแนวความคิดเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาที่รัฐมุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยตามหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งพัฒนามาสู่ทฤษฎีหลักนิติธรรม (Due Process of Law)

5. ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยจะทำการศึกษาถึงสิทธิในการมีล่ามภาษามือของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หูหนวกในคดีอาญา โดยจะกล่าวถึงวิธีปฏิบัติของการดำเนินคดีอาญาในต่างประเทศโดยจะยกตัวอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับการดำเนินคดีอาญาของไทยว่าในปัจจุบันให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หูหนวกในคดีอาญาหรือไม่ เพียงใด และเพื่อทราบถึงฐานะของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หูหนวกในคดีอาญา รวมทั้งบทบาทของล่ามภาษามือในการช่วยเหลือผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หูหนวกในการต่อสู้คดีอาญาตามกระบวนการยุติธรรม เพื่อโยงไปกล่าวถึงการให้หลักประกันขั้นมูลฐานเกี่ยวกับสิทธิในการมีล่ามภาษามือตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และทำการศึกษาวิจัยว่าควรที่จะให้ความคุ้มครองสิทธิในการมีล่ามภาษามือในขั้นตอนใดจึงจะมีผลเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หูหนวกให้ได้รับการดำเนินคดีอาญาอย่างเป็นธรรม และผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หูหนวกจะสละสิทธิดังกล่าวได้หรือไม่ โดยจะทำการศึกษาหลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยหลักกฎหมายไทย

6. วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแบบ DOCUMENTARY RESEARCH ซึ่งเป็นการวิจัยเอกสาร โดยรวบรวมข้อมูลจากตัวบทกฎหมาย บทความ หนังสือ และคำพิพากษาทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ และแบบ LEGAL RESEARCH ซึ่งเป็นการวิจัยทางกฎหมายหรือทางนิติศาสตร์ โดยออกไปสังเกตหรือติดตามคดีและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นบุคคลที่ตนเอง และผู้ซึ่งดำเนินคดีเกี่ยวกับคนหูหนวก

สำหรับการศึกษาวิจัยในเรื่องกระบวนการยุติธรรมทางอาญา สำหรับคนหูหนวก ผู้เขียนจะทำการศึกษาโดยอาศัยหลักเกณฑ์ และแนวความคิดทางนิติศาสตร์ ตลอดจนคำพิพากษาในประเทศไทยและของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นหลักในการวิจัย เพราะประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวอย่างมากซึ่งศาลของประเทศนั้นเองถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และมีคำพิพากษาศาลสูงตีความหลักประกันนี้ในลักษณะต่าง ๆ อันควรแก่การศึกษาวิจัย

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบและเข้าใจถึงกระบวนการในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวก และปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นเนื่องจากความบกพร่องของกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน
2. ทำให้ทราบถึงขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินคดีอาญาว่ามีปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ อย่างไรบ้าง ตั้งแต่เบื้องต้นเมื่อถูกจับจนถึงขั้นพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หูหนวก
3. ทำให้ทราบว่าขั้นตอนใดบ้างที่ผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกควรจะได้รับสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากล่ามภาษามือในการดำเนินคดีอาญา
4. ทำให้ทราบถึงสิทธิในการดำเนินคดีอาญาของผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกในต่างประเทศ และจะนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้เพียงใด
5. คาดว่าวิทยานิพนธ์เรื่องนี้จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาด้านวิชาการเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว และสามารถช่วยกระตุ้นให้รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว และเร่งดำเนินการหาวิธีการที่เหมาะสมและอำนวยความสะดวกเป็นธรรมในการให้หลักประกันในการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกอย่างจริงจังต่อไป

8. สารสังเขป

1. ในบทที่ 1 วิทยานิพนธ์นี้ชี้ให้เห็นถึงสภาพและความสำคัญของปัญหาในสังคมไทยที่มีผลกระทบต่อคนหูหนวก โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมกับคนหูหนวกและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคนหูหนวกเพราะในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมโดยปกติต้องใช้ภาษาพูดเป็นหลัก สำหรับคนปกติธรรมดาย่อมมีความยากลำบากที่จะเข้าใจกระบวนการพิจารณาซึ่งมีทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ซึ่งผู้ต้องหาและจำเลยเป็นคนหูหนวกด้วยแล้ว ย่อมประสบต่อความยากลำบากเป็นทบเท่าทวีคูณ และยิ่งพบว่าการใช้ล่ามภาษามือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกให้เข้าใจและรับรู้กระบวนการพิจารณาในระหว่างการดำเนินคดีอาญา

2. ในบทที่ 2 ชี้ให้เห็นถึงสถานะทางกฎหมายของคนหูหนวก และความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการยุติธรรมทางอาญากับคนหูหนวก กล่าวคือ เมื่อคนหูหนวกได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าในฐานะโจทก์ จำเลย หรือพยาน แม้ในทางกฎหมายจะถือว่าบุคคลดังกล่าวมีสิทธิเท่ากับบุคคลปกติทั่วไปก็ตาม แต่ตามความเป็นจริงแล้วคนหูหนวกดังกล่าวมีความสามารถไม่เท่ากับคนปกติ นอกจากนี้ในบทนี้ยังชี้ให้เห็นถึงวิธีการแก้ไขความบกพร่องเรื่องความสามารถของคนหูหนวกด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้คนหูหนวกได้รับความคุ้มครองซึ่งสิทธิต่าง ๆ ในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

3. ในบทที่ 3 ชี้ให้เห็นถึงมาตรการทางกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวกในอันที่จะเข้าใจการดำเนินคดีอาญา และวิธีการต่าง ๆ ที่มลรัฐใช้ในการให้ความคุ้มครองสิทธิของคนหูหนวก ที่หยิบยกประเทศสหรัฐอเมริกาขึ้นมาศึกษาเพราะประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสำคัญโดยเฉพาะในเรื่องความสามารถในการต่อสู้คดีของผู้ต้องหาและจำเลย และในกรณีที่ผู้ต้องหาและจำเลยเป็นคนหูหนวกและชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการรับรองคุณสมบัติของล่ามภาษามือ และการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับจรรยาบรรณของล่ามภาษามือ และค่าล่ามภาษามือ รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว เพื่อนำมาเป็นมาตรฐานและแนวทางในการป้องกันสิทธิผู้ต้องหาและจำเลยที่หูหนวก และเพื่อให้สิทธิในการต่อสู้คดีอาญาของคนหูหนวกได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่

และเพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยที่ทู่หนวกในระหว่างการดำเนินคดีอาญาตามกระบวนการยุติธรรมของไทยต่อไป

4. ในบทที่ 4 นี้ให้เห็นถึงปัญหาการให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยที่ทู่หนวกในการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย โดยจะศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา โดยจะเริ่มต้นวิเคราะห์กฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในปัจจุบันว่ามีการให้หลักประกันอย่างเพียงพอหรือไม่ในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยที่ทู่หนวกในระหว่างการดำเนินคดีอาญา และชี้ให้เห็นว่าการได้รับความช่วยเหลือจากล่ามภาษามือของผู้ต้องหาและจำเลยที่ทู่หนวกในคดีอาญา ซึ่งได้รับการยอมรับโดยนานาอารยประเทศว่าเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งในการต่อสู้คดีอาญาตามปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เป็นสิทธิทางแพ่งและทางการเมือง ซึ่งรัฐควรให้ความคุ้มครอง นอกจากนี้ในและในบทนี้ยังชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการออกพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 แต่อย่างไรก็ตามมีข้อควรพิจารณาว่า การออกพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 เป็นเพียงที่กฎหมายให้จุดเริ่มต้นเท่านั้น ยังไม่มีการให้โครงการแต่อย่างใด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย